

Αρχαιολογικό έγκλημα στη Δήλο

Άδηλον το σπανιότερο ψηφιδωτό του κόσμου

Η Δήλος ακόμα βρωμάει και ζέχνει από εγκληματική εγκατάλειψη (Πηγή: www.lifo.gr)

Ψηφιδωτό της Οικίας των Προσωπείων. Ο Διόνυσος πάνω στην Λεοπάρδαλη. Πηγή: Wikipedia Commons

Καμμένη Δήλος! Τι σού έμελλε να πάθεις!

Της ΕΥΦΡΟΣΥΝΗΣ ΔΟΞΙΑΔΗ 10.5.2019 στο περιοδικό *LIFO*

Η πολύπαθη Δήλος, το ιερό Νησί του Απόλλωνα, έχει δεινοπαθήσει στη σύγχρονη εποχή και εδώ και δεκαετίες υποβαθμίζεται σκανδαλωδώς από το Ελληνικό Κράτος. Σαν αρχαιολογικός χώρος, είναι θύμα «σκοτεινών» δυνάμεων τοπικών συμφερόντων που ενδεχομένως να προέρχονται από τη γειτονική Μύκονο. Από αμέλεια του κράτους, επίσης, συγκεκριμένα του Υπουργείου Πολιτισμού,

να φροντίσει τα στοιχειώδη απαραίτητα για να χειριστεί την τεράστια τουριστική κίνηση του νησιού.

Στην αρχαιότητα ήταν το τιμημένο Ιερό Νησί του Απόλλωνα, στο οποίο δεν επιτρεπόταν κανένας κοινός θνητός να γεννηθεί ή να πεθάνει. Έπρεπε να περάσει στην απέναντι Ρήνεια για να του συμβούν αυτά τα δύο πρωταρχικά γεγονότα της ζωής.

Στα ελληνιστικά χρόνια χτίστηκαν εκεί βίλες και το θέατρο που συγκαταλέγεται ανάμεσα στα ωραιότερα στην Ελλάδα. Οι βίλες ήσαν στολισμένες με τα ωραιότερα ψηφιδωτά στον αρχαίο ελληνικό κόσμο. Προέρχονταν από την Αλεξάνδρεια τα κεντρικά τους τμήματα, τα λεγόμενα «εμβλήματα», τα οποία δηλαδή μπαίνανε εμβόλιμα μέσα σε ένα διακοσμητικό ψηφιδωτό που γινόταν από τοπικούς μαστόρους.

Φωτ. Ευφροσύνη Δοζιάδη ΤΟ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ ΘΑΜΜΕΝΟ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΑ ΜΠΑΖΑ!

Το «έμβλημα» που απεικονίζει τον Διόνυσο καβάλα σε μια λεοπάρδαλη είναι πιθανότατα το πιο σημαντικό ψηφιδωτό από την αρχαιότητα όλων των εποχών. Έχει ψηφίδες 2 χιλιοστών, οι οποίες ισοδυναμούν με την λεπτότερη πινελιά εάν αυτό ήταν ζωγραφισμένο. Η Αλεξανδρινή Σχολή μάς έδωσε τα ωραιότερα ψηφιδωτά όλων των εποχών που οι πλούσιοι έμποροι της Δήλου πλήρωναν για τις επαύλεις τους.

Τώρα που γράφω για την Δήλο και τον πόνο μου γι' αυτήν, έχω μπροστά μου μια μαυρόασπρη καρτ-ποστάλ της δεκαετία του 50, που βλέπετε εδώ. Πώς θα αντιδρούσατε αν σας έλεγα ότι αυτό το ψηφιδωτό δεν έχει αφαιρεθεί ακόμα (!) από τον τόπο όπου βρέθηκε, μέσα στην «Οικία των προσωπείων»;

Ο επισκέπτης στη Δήλο ο οποίος ψάχνει να το βρει δεν θα πιστέψει ότι είναι το βρώμικο, γεμάτο ελαφριά μπάζα, θαμπό και παραμελημένο ψηφιδωτό πίσω από μια κλειδωμένη ξύλινη πόρτα που επιτρέπει μικρά ανοίγματα στον επισκέπτη να κοιτάξει μέσα στον σκοτεινό εσωτερικό χώρο της αρχαίας οικίας. Υποθέτει κανείς ότι είναι ένα αντίγραφο του αληθινού που έχει αφεθεί μέσα στα χώματα και στη βρώμα της οικίας όπως στέκεται σήμερα. Αν το σκεφτεί αυτό, κάνει λάθος. Είναι το πρωτότυπο! Το σπουδαίο αρχαίο αριστούργημα της Αλεξανδρινής Σχολής, το ωραιότερο στον κόσμο ψηφιδωτό του Διονύσου.

Μια κουβέντα έχω να πω: Ντροπή! Ντροπή στο κράτος που δεν αξιολογεί σωστά τα αρχαιολογικά ευρήματα καθώς και τους χώρους όπου βρέθηκαν.

*Ψηφιδωτό της Οικίας των Προσωπείων.
Ο Διόνυσος πάνω στην Λεοπάρδαλη. Καρτ - ποστάλ από τη δεκαετία του '50 αγορασμένη στην Αθήνα.*

ΣΑΘΡΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Επί χρόνια επισκέπτομαι το νησί σε τακτά διαστήματα, περισσότερο για να δω εάν κάτι έχει βελτιωθεί στις εγκαταστάσεις και στην απαράδεκτη υποδομή για τους επισκέπτες που επικρατεί εκεί από την εποχή που ακόμη υπουργός ήταν η Μελίνα Μερκούρη. Πάντα ήλπιζα ότι η κατάσταση θα βελτιωθεί αλλά μέχρι το 2018, που επισκέφτηκα τη Δήλο πριν από μερικούς μήνες, διαπίστωσα την οικτρή κατάσταση που επικρατούσε ακόμη: τεράστιες ουρές μέσα στον ήλιο, για να βγάλει κανείς εισιτήριο, ένα βρώμικο τριτοκοσμικό καφενείο όπου η πορτοκαλάδα έκανε 9 ευρώ, και όπου πουλιούνταν σουβενίρ επιπέδου πανηγυριού στην φτωχότερη επαρχία της Κίνας.

Έρχομαι τώρα στο πιο κραυγαλέο τρωτό: τις τουαλέτες, ή μάλλον την έλλειψη τουαλέτας σε όλο το νησί. Εάν στην αρχαιότητα απαγορευόταν να γεννηθείς ή να πεθάνεις στη Δήλο, τώρα απαγορεύεται να χέσεις! (Με το συμπάθειο για την λεκτική μου ακριβολογία.)

Οι τουαλέτες στο μουσείο το ίδιο ήταν «εκτός λειτουργίας», άρα οι 3.000 με 4.000 τουρίστες που φτάνουν στο νησί κάθε μέρα ταυτόχρονα και θέλουν να πάνε στην τουαλέτα μετά την ξενάγηση ακριβώς την ίδια ώρα, προβλεπόμενα συντονισμένοι, αναγκάζονται να κάνουν μια ουρά έξω από τις μοναδικές δύο τουαλέτες του καφενείου, όπου στη γυναικεία είδα καλοβαλμένες, φυσικής κομψότητας γυναίκες από την χώρα του Ανατέλλοντος Ηλίου, από τη χώρα όπου σέβονται τον άνθρωπο και την καθαριότητα, να περιμένουν υπομονετικά στην ουρά για να έρθουν αντιμέτωπες με μία λεκάνη ξέχειλη από το σκατό, και το σκατωμένο χαρτί! Το θέαμα ήταν Αποκαλυπτικό. Η μπόχα και η δυσωδία ακόμα και στον εξωτερικό χώρο όπου περιμένεις είναι απεριγράπτη. Ο άνθρωπος αισθάνεται περιμένοντας εκεί την απόλυτη απαξίωση από το Ελληνικό Κράτος και από το Υπουργείο «Πολιτισμού». Πιο απολίτιστο κράτος δεν υπάρχει. Πιο απολίτιστος πεθαίνεις!

Μιλάμε για τον Σεπτέμβρη του 2018!

Έχω μάθει ότι ο τωρινός υπεύθυνος αρχαιολόγος για τις Κυκλάδες είναι υπέροχος και κάνει υπεράνθρωπες προσπάθειες να βελτιώσει τα πράγματα στους αρχαιολογικούς χώρους της περιοχής

του. Όμως, μήπως οι τοπικές μαφίες κυβερνούν την ιερή αρχαία Δήλο; Μήπως οι λειτουργοί του Καφενείου - Κωλοχανείου έχουν το απάνω χέρι και αγνοούν τους καλοπροαίρετους και σκληρά εργαζόμενους αρχαιολόγους μας; Εξ' άλλου πώς να κατηγορήσει κάποιος τωρινά πρόσωπα για πράγματα που έχουνε ριζώσει στην Δήλο από τον καιρό που πρωτοπήγα στο μαγικό αυτό νησί σαν παιδί!

ΟΛΑ ΤΑ ΕΧΕΙ Η ΜΑΡΓΙΟΡΗ

Φαντάζεστε την έκπληξή μου όταν διάβασα στο ίντερνετ λίγους μήνες αργότερα ότι θα γίνει εγκατάσταση σύγχρονης γλυπτικής πάνω στο Ιερό Νησί της Δήλου, έτσι ώστε να «γιατρέψουμε» την ολοένα μειούμενη προσέλευση στο νησί. Ο επιλεγμένος Άγγλος γλύπτης, γνωστός διεθνώς Antony Gormley, θα έκανε την εγκατάσταση εκεί. Από τις φωτογραφίες που βλέπω στον τύπο και από τις δηλώσεις του Άγγλου γλύπτη καταλαβαίνω ότι έχει σεβαστεί τον τόπο και με δέος έχει αποδεχθεί την απίστευτα τιμητική πρόσκληση που τού έγινε, να εκθέσει στην Δήλο. Χαίρομαι για τον σεβασμό του και τον ευχαριστώ αυτόν και τους διοργανωτές που δεν κακοποίησαν τον ιερό τόπο αλλά τον σεβάστηκαν με την τρέχουσα έκθεση. Φανταστείτε να βλέπαμε ως καλεσμένο γλύπτη, τον Jeff Koons! Τότε πιά θα θρηνούσε από πόνο και το παρδαλό κατσίκι! Θα βελάζαμε σπαραχτικά, και εμείς, τα γίδια, μαζί του!

Δηλώσεις έγιναν προχθές από τους διοργανωτές για ελικόπτερα που μετέφεραν ορισμένα από τα γλυπτά στην Δήλο. Τεράστια ξύλινα κιβώτια με τα γλυπτά έφθασαν στο νησί σαν VIPs με τα χαϊδευτικά ονομαζόμενα choppers που χρησιμοποιούν οι μεγιστάνες, τα Golden Boys, για τις μετακινήσεις τους. Βλέποντας αυτή την εικόνα ένιωσα έναν τεράστιο θυμό για το τεράστιο κόστος της τραγελαφικής αυτής επιχείρησης. Σαν μια σκηνή από τους εφιάλτες του Hieronymus Bosch της κόλασης θα μπορούσε να παρομοιαστεί η γελοία αυτή επιχείρηση. Εδώ ισχύει το σοφό ρητό: “Εδώ ο κόσμος χάνεται και...”

Τα σιδερένια γλυπτά της σύγχρονης τέχνης καταφθάνουν με ελικόπτερο στη Δήλο, ενώ στα γειτονικά νησιά του Αιγαίου πρόσφυγες πνίγονται σε υπερφορτωμένα φουσκωτά. Κάπου κάτι δεν πάει καλά στον κόσμο αυτό. Ο ιδιώτης χρηματοδότης θα μπορούσε να ξοδέψει τα υπέρογκα ποσά που πετιούνται τώρα πάνω από τη Δήλο, προσβάλλοντας τον σεμνό και ειρηνικό χαρακτήρα του νησιού, ανακουφίζοντας τον πόνο των μεταναστών στη Μόρια της Λέσβου ή σε άλλα κολαστήρια προσφύγων στη χώρα μας. Ή στο κάτω-κάτω βρε αδελφέ, θα μπορούσε να πληρώσει να τοποθετηθούν φορητές τουαλέτες για την εξυπηρέτηση των κατακατημένων επισκεπτών του νησιού.

Από την επίσκεψή μου του 2018 όταν υπέστην την κατάσταση του καφενείου και της τουαλέτας, αναρωτιόμουν τι θα ένιωθαν οι ξένοι επισκέπτες. Εγώ στο κάτω-κάτω ήμουν συνηθισμένη στις βρώμικες τουαλέτες της χώρας μου. Φαντάζομαι ότι οι ξένοι θα φρικάρανε εντελώς με αυτή την υπανάπτυκτη εικόνα που δίνουμε στη Δήλο.

Πριν λίγες μέρες, στις 5 Μαΐου του 2019 και λίγες μέρες μετά το μεγάλο ταρατατζούμ που ετοίμασε το NEON για τη Δήλο, μπήκα στο TripAdvisor για να δω τι έχουν γράψει οι πρόσφατοι επισκέπτες στο νησί. Δε με εξέπληξε καθόλου η σωρεία των αρνητικότερων σχολίων που γράφουν συστηματικά οι ταλαίπωροι τουρίστες. Εάν το απολίτιστο Υπουργείο Πολιτισμού έμπαινε στον κόπο να κοιτάξει γιατί μειώθηκε η επισκεψιμότητα στη Δήλο, θα είχε καταλάβει ότι η μείωση αυτή δεν οφειλόταν σίγουρα στην έλλειψη ενδιαφέροντος του κόσμου αλλά στο τραγικό χάλι που επικρατεί στο νησί, το οποίο διοικούν προφανώς οι γειτονικές μαφίες.

Οι ατέρμονες σειρές για την έκδοση εισιτηρίων μες στον ήλιο χωρίς δυνατότητα σκιάς εξουθενώνουν και απελίζουν κάθε φυσιολογικό άνθρωπο. Ειδικά όταν φτάνοντας επιτέλους στο γκισέ με την πιστωτική σου κάρτα πληροφορείσαι ότι στεκόσουν επί μία ώρα στη λάθος ουρά, γιατί για τις κάρτες υπάρχει άλλη ουρά. Είσαι στο απόλυτο έλεός τους, αγανακτισμένος και με ηλίαση. Ποιος αποφασίζει ότι οι τουαλέτες του Μουσείου θα είναι εκτός λειτουργίας επί μονίμου βάσεως; Μοιραία οι ορδές επισκεπτών αναγκάζονται να πάνε στους απόπατους του κυλικείου (δύο λεκάνες για κάθε φύλο!). Γιατί το Υπουργείο συστηματικά αγνοεί απαράδεκτη αυτή την τριτοκοσμική κατάσταση; Γιατί και ποιος λειτουργεί αυτό το κάκιστο καφενείο με τις εξωφρενικές, ληστρικές τιμές; Σε έναν Έλληνα είπε ο μαγαζάτορας ότι έχουνε ειδικές τιμές για Έλληνες. Αδιανόητη δήλωση. Γιατί δεν ελέγχεται από το κράτος αυτή η κακοδιαχείριση;

Ο ΦΕΡΕΤΖΕΣ ΤΗΣ ΕΛΕΙΠΕ

Το ζήτημα τίθεται, κατά πόσον χρειαζόταν η Δήλος έκθεση γλυπτικής εισαγόμενη απ' το εξωτερικό; Μήπως έπρεπε αντ' αυτού να κοιτάξουν να βρουν τους λόγους για τους οποίους είχε μειωμένη τουριστική επισκεψιμότητα αυτός ο μοναδικός θησαυρός πολιτισμού που είναι η Δήλος; Το νησί όπου γεννήθηκε ο Απόλλωνας, ο Θεός της Αρμονίας και του Φωτός; Και βέβαια, το τελευταίο πράγμα που χρειαζόταν η Δήλος στα χάλια που βρίσκεται ήταν περισσότεροι επισκέπτες, για να ταλαιπωρηθούν περισσότεροι άνθρωποι με αυτές τις τραγικές υποδομές. Εάν το Υπουργείο χρειαζόταν τη βοήθεια ιδιωτών χορηγών για να ορθοποδήσει τις στατιστικές τουρισμού του, ας φρόντιζε πρώτα να δώσει τις σωστές προτεραιότητες ως προς το πού να ξοδευτούν αυτές οι προσφορές. Βέβαια, ένα κράτος οφείλει να βάζει πάνω απ' όλα τη φροντίδα με δημόσιο χρήμα των αρχαιολογικών χώρων του, οι οποίοι του αποδίδουν κολοσσιαία έσοδα. Στη Δήλο, όπως και σε όλους τους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας, τα τεράστια έσοδα από τα εισιτήρια πηγαίνουν στον γενικό κορβανά του Υπουργείου Οικονομικών και κανένα ποσοστό δεν παραμένει στον αρχαιολογικό χώρο που τα κέρδισε για λογαριασμό του κράτος.

Αυτή η κατάσταση χρονίζει και είναι απαράδεκτη. Άρα, πριν αποταθεί το κράτος σε νεόπλουτους χορηγούς, ας κοιτάξει να φροντίσει πρώτα τους δικούς του αρχαιολογικούς τόπους και να πάψει επί τέλους τα αφήνει τα άγια τοις κυσί! Αγανακτήσαμε πια!

Ευφροσύνη Δοξιάδη, Μάιος 2019
Πηγή: www.lifo.gr

Στο τέλος του άρθρου το περιοδικό προσέθεσε μερικά σχόλια επισκεπτών της Δήλου. Τα αναδημοσιεύουμε:

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΑΠΟ ΤΟ TRIP ADVISOR από την περασμένη τουριστική σαιζόν, Ιούνιος – Νοέμβριος 2018:

.....Amazing site, poorly presented. The site at Delos is absolutely stunning, with fantastically well preserved ruins and mosaics, with the Theatre being a personal highlight. For any fans of the ancient, it's a must see. However, the site feels quite unloved and very much geared up for the tour guide trade. Having spent €20 each on a return ferry and then €6 entry each (this was half the usual price as it was off season), we did not want to spend more money on a tour guide who – from the moment we got off the boat - were being very pushy. Instead, we tried to use the guide leaflet provided, however some of the labels are inaccurate or don't exist, and there are few information boards as you go round. We ended up relying on Google-ing bits to get more info. Furthermore, the toilets next to the museum were disgusting and barely fit for use. Finally, due to it being off season the only boat arrived at 10:30 and left at 1:00, giving us very little time to fully explore. We saw the next day that there were more trips available, which would have given us more time - but there is no set timetable so this is basically the luck of the dice and left us disappointed at missing an opportunity to spend more time on the site. Overall - worth a visit, but could be so much better.

----- The site is great. Even though you really need several visits to fully understand it, you get an idea of what a city in its pick looked like. The coffee shop on the other hand is terrible. Overpriced, terrible coffee, dirty with dirty toilets. And they have the nerve to have a tip jar. Take water with you, take your coffee and rest in the small park where the Holly Lake used to be or the big tree next to the museum. The museum really needs air conditioning. Amazing historical site with poor maintenance The site is very interesting, big enough to spend the entire morning and enjoy it. Unfortunately, everything else was bad (that's why the medium score evaluation). The ticket (12€ just the entrance plus the boat for 20€ with no tour) is overpriced for the maintenance they do. The toilets weren't clean and with a lot of things broken, a few places were closed because they are not safe to enter due to lack of maintenance or with no reason at all, since the animals walk there freely... For me, was a great place that I loved it but a bad experience of X.

----- However, bring your own snacks/food. The only place to eat is at the museum cafeteria and it's outrageously expensive (a small bag of chips + 1 Powerade cost 11 Euros). Also, the bathrooms were the dirtiest I've seen (and I'm a frequent traveler with realistic expectations of public restrooms).

----- Non c'è concorrenza ma l'isola in sé è stata una gran delusione. Tutto in stato di abbandono e lasciato senza un minimo di cura. Non so quanto consigliare la gita.

----- Και τέλος η άποψη ενός Έλληνα επισκέπτη: «Να αποφύγεις να ψωνίσεις από το απαράδεκτο κυλικείο της περιοχής, γιατί είναι βρόμικο, πανάκριβο και όταν ρώτησα πόσο έχει ένα μπουκάλι νερό μου απάντησαν να ρωτήσω στο ταμείο γιατί κάνει άλλες τιμές για τους Έλληνες. Τριτοκοσμικές καταστάσεις».

Αναδημοσιεύσαμε το άρθρο της Ευφροσύνης Δοξιάδη και στο Facebook της Πολιτιστικής Εταιρείας Πανόραμα (στις 12/5/2019) και γράφτηκαν πολλά σχόλια από αναγνώστες. Αντιγράφουμε το πιο περιγραφικό και επίκαιρο:

Kleopatra Vogiatzi Χθες για Νι-οστή φορά είδα στο θέατρο τους τουρίστες με ένα άδαιο πλαστικό μπουκάλι στο χέρι να ψάχνουν για κάδο σκουπιδιών. Τα φορτώθηκα καταντροπιασμένη να τα πετάξω εγώ. Κι ενώ ψέλλιζα διάφορα κατά της ξευτίλας, ο φύλακας, παρών στο συμβάν, διατύπωνε με θέρμη την άποψή του, χωρίς κενά ούτε στην συνέχεια της σκέψης του ούτε του λόγου του, ώστε να εκφραστεί κανείς κατά αυτών. Κατά την ολοκληρωμένη άποψη του φύλακα λοιπόν, οι επισκέπτες "ούτε καν βάζουν το μυαλό τους να δουλέψει, ώστε να πετάξουν τα μπουκάλια στους 3 κάδους της εισόδου!" (Είσοδος= 1 χιλιόμετρο μακρυνά). "Δηλαδή να τα πετάξουν γεμάτα;"

"Έ τότε να τα πετάξουν στο μουσείο." (2 χιλιόμετρα το λιγώτερο απο το θέατρο).

"Και γιατί να σκεφτούν ότι εκεί θα έχει κάδο?"

"Έτσι είναι όταν το κράτος δεν πληρώνει για καθαριστές!"

Στο μουσείο ο φύλακας είχε άλλη άποψη: "υπάρχει εργαζόμενος επιφορτισμένος με αυτή τη δουλειά!" Αόρατος πάντως. Και οι κάδοι το ίδιο αόρατοι.

Η απάντησή μας στο σχόλιο:

Κυρία Βογιατζή, Η περιγραφή σας παρουσιάζει με απόλυτη ακρίβεια την πραγματικότητα της Δήλου. Ναι, για νιοστή φορά και στον αιώνα τον άπαντα. Και δυστυχώς ή ίδια θλιβερή και εξοργιστική κατάσταση ισχύει για δεκάδες άλλους αρχαιολογικούς χώρους. Οι ξεναγοί, που καλούνται καθημερινά να σώζουν καταστάσεις και «να βγάσουν το φίδι από την τρύπα», έχουν κάνει επανειλημμένως αναφορές μέσω των σωματείων τους.

Αλλά στην ουσία κανείς «αρμόδιος» φορέας δεν ενδιαφέρεται. Κανείς υπουργός Πολιτισμού ή Τουρισμού δεν έκανε ποτέ τον κόπο να επισκεφθεί έναν αρχ. χώρο, εκτός αν πρόκειται για κάποια φιέστα, οπότε όλα τακτοποιούνται για ένα δίωρο. Η κ. Κονιόρδου πχ εγκαινίασε το 2017 (ως υπουργός Πολιτισμού τότε) το ανακαινισμένο Ευπαλίνειο της Σάμου (το Υδραγωγείο του βου π.Χ. αιώνα, ένα από τα μεγαλύτερα τεχνικά έργα της ελληνικής αρχαιότητας). Το Ευπαλίνειο λίγο μετά τα εγκαίνια έκλεισε για «λόγους ασφάλειας», όπως λένε οι «αρμόδιοι». Αμέτρητες οι απαράδεκτες συνθήκες σε όλο το μήκος και πλάτος της χώρας. Μόνο φιέστες, τηλεοπτικές επιδείξεις και βραβεία, για τα οποία απορεί κανείς ποιος τα δίνει και για ποιόν λόγο.